

Vad vill Socialistiska Partiet?

Politiskt dagsprogram
samt redogörelse för
det ekonomiska och
politiska laget

PARTIFÖRLAGET
Luntmakaregatan 52
STOCKHOLM

Inledning

Ett hundra femtio personer, direktörer för och styrelseledamöter i de stora finans- och industriföretagen, kontrollerar i dagens Sverige i. runt tal *tio miljarder*, d. v. s. *tio tusen miljoner kronor*. Därtill kommer några tiotal mindre ”stormän”, som genom kontroll över mindre bank-, affärs- och industriföretag utgör en ”värdefull” komplettering till den ”stora” finansens. Det säger sig självt att den oerhörda ekonomiska koncentration som detta vittnar om, utgör en påtaglig fara, såväl politiskt spin ekonomiskt, för landets arbetande folk, ja, för hela det borgerligt demokratiska systemet. Inte på grund av att de privatkapitalistiska ledarnas subjektiva handlingar i allmänhet bestämmas av ”ond vilja”, utan på grund av hela det kapitalistiska systemets innebörd och ofrånkomliga konsekvenser på alla områden.

Inte minst ödesdiger är den oerhörda koncentrationen och omfattningen av den svenska *krigs*-industrien, som f. n. nästan, undantagslöst torde behärskas från storfinansiellt håll. Den utgör inte blott en påtaglig fara för att Sverige skall indras i de stora makternas stridigheter med därav följande skärpt risk för att vi dras in i krig, den är framför allt en utomordentlig fara för den politiska utvecklingen — det var ingalunda någon tillfällighet att den internationella rustningsindustrin understödde Mussolini och Hitler vid dessas störtande av den borgerliga demokratin och undertryckande av arbetarklassen i respektive Italien och Tyskland. Är det f. ö. bara rykten, att också i Sverige vissa intressenter i krigsindustrin lämnar stora bidrag till reaktionära politiska grupper och tidningar?

Hela detta läge nödvändiggör från det arbetande folket inte blott den största uppmärksamhet utan också den starkaste sammanslutning och aktivitet. Endast härigenom kan förhindras att det kapitalistiska systemet även i vårt land för till samma tillstånd som i de fascistiska länderna. Socialistiska partiet (som valet 1932 samlade 132,564 röster och under valperioden haft 9 ledamöter i riksdagen samt över 800 ledamöter i kommunal-, municipal och stadsfullmäktige, 12 landstingsmän, 200 å 300 kyrkofullmäktigeledamöter samt mellan 400 och 500 lokalorganisationer och över 200 ungdomsklubbar) vill för sin del medverka till det arbetande folkets socialistiska samling och aktivisering. Partiet förklarar öppet och utan förbehåll att det för samhällets omskapande efter socialistiska principer *vill och anser det nödvändigt att vinna majoriteten av landets arbetande folk*.

Det är mer trängande än någonsin att vi inom arbetarvärlden söker finna ett gemensamt socialistiskt språk. Den bredaste *arbetarsamling* på socialistisk grund predikas av tiden själv. Efterföljande *politiska dagsprogram* vill tjäna som ledning och grundval för detta arbete.

K. Kilbom.

Kapitalismen för till kapprustning och krig

Det kapitalistiska systemet ådagalägger överallt sin oförmåga att bereda åt alla en tryggad och människovärdig tillvaro. Det för till ständigt återkommande kriser, resulterande i arbetslöshet, svält och nöd för miljoner av det produktiva arbetets folk. Men det för också till skärpt konkurrens mellan de olika nationella och internationella kapitalistiska sammanslutningarna, i sin tur ledande till konflikter mellan stater och grupper av stater. Tullbarriärer, valutarestriktioner, importkontingenteringar och andra handelspolitiska åtgärder är jämte diplomaternas dragkamp å konferenser och medels noter uttryck för motsättningarna i kapitalismens värld. Tydligast framträder dessa motsättningar i de militära kapprustningarna. vilka, om det nuvarande tillståndet får fortsätta, ställer det all civilisation förintande världskriget som ett ofrånkomligt perspektiv.

De olika statsingripandena i det ekonomiska och politiska livet och försöken att åt inhemsk handel och industri monopolisera det egna landets marknad, har inte upphävt krisen. Medan visserligen i enstaka länder en viss högkonjunktur inträtt, har i andra krisen övergått till djupgående. depression. De ”bättre tiderna”, där de förekommer, är tillfälliga och man förbereder sig redan för nästa kris.

Utsugningen av det arbetande folket.

I alla länder utnyttjar kapitalismens representanter situationen till att försöka stärka systemet. Främst riktas deras ansträngningar mot arbetarrörelsen, vars lamslående och förintande är förutsättningen förekapitalismens bibehållande. Längst har denna utveckling hunnit i de fascistiska staterna, där genom medelklassens och delvis arbetarklassens vinnande — möjliggjort främst på grund av socialdemokraternas och kommunisternas felaktiga politik — massbasis, bar skapats för den reaktionära politiken. Men även i de demokratiska staterna riktas ideliga attacker mot de produktiva klassernas ;såväl ekonomiska som medborgerliga ställning. Levnadskostnaderna stegras, exploateringen skärpes. De arbetande göres alltmer till maskinernas slavar i stället för deras herrar. Staten, under nuvarande förhållanden det politiska uttrycket för kapitalismens system, blandar, sig allt mer i människornas görandet, och låtanden. Samtidigt härmed fortsätter kapitalkoncentrationen och ökas finanskapitalets makt.

Svensk krispolitik; ökade bördor för konsumenterna.

Den kapitalistiska världskrisen hade aldrig så djupgående verkningar i Sverige som i de stora industristaterna. Detta förklarar delvis den i vårt land påtagliga förbättringen i det ekonomiska läget. Till uppsvinget har emellertid främst bidragit Sveriges gynnsamma situation beträffande vissa råvarutillgångar, varigenom de oerhörda krigsrustningarna ute i världen kommit att kraftigt gynna de svenska exportindustrierna. I den mån den socialdemokratiska regeringens politik bidragit att motverka krisen, har fördelarna främst kommit godsägare, storbönder och storfinansen till del. För arbetarna — den största konsumentgruppen — har krispolitiken medfört stegrade priser, samtidigt som lönenivån förblivit i stort sett stationär. *Reallönerna* har med andra ord försämrats. I vissa landsdelar har för mindre jordbrukare ”kohandelspolitiken” rent av resulterat i försämring av läget, i andra har de haft långt mindre nytta därav än de större jordägarna. Bland de allvarligaste följderna av krispolitiken framträder tendenserna till monopolism å livsmedelsmarknaden, varigenom i längden än mer ökade bördor kommer att läggas på konsumenterna, särskilt de fattigaste, samtidigt som storfinansens makt ökas.

Attacker mot de medborgerliga rättigheterna.

Den nuvarande utvecklingen kännetecknas även av de reaktionära krafternas allt mer med-

vetna framträdande socialt och politiskt. Visserligen har under senare år ålderspensioneringen förbättrats något och "arbetslöshetsförsäkring" genomförts, men dessa reformer är från de arbetande massornas synpunkt långt ifrån tillfredsställande. Behandlingen av de arbetslösa, såväl de som bli "hjälpna" som - framför allt de som blir utan all hjälp, är alltså en skriande anklagelse mot samhället. Socialdemokraterna uppgav våren 1933 kampen mot det förhatliga A. K.-systemet, vilket de sedan dess — utom i vissa landsdelar, där ett sådant uppträdande ej skulle vara opportunt — mer eller mindre varmt försvarat. De borgerliga partierna, uppmuntrade av socialdemokraternas politik, i vissa fall med deras direkta hjälp går fram för att ytterligare begränsa de medborgerliga rättigheterna. Lagförslag mot "statsfientlig verksamhet" förelades riksdagen 1936 av socialdemokratiska regeringen. De borgerliga skärpte i första lagutskottet detta förslag ytterligare fredspropaganda i armen skulle förbjudas; statsanställda skulle förbjudas tillhöra. för de maktägande misshagliga organisationer; myndigheterna skulle ha rätt upplösa, ja, t. o. m. förhindra bildandet av sådana etc. Sedan den socialdemokratiska regeringen störtats lyckades det att i andra kammaren i vissa fall med ett par rösters majoritet, omintetgöra dessa oerhörda attacker mot de medborgerliga fri- och rättigheterna. Tillsammans med, den beslutade inskränkningen av rösträtt och valbarhet samt höjandet av valbarhetsåldern är det hela symtomatiskt för varthän de borgerliga syftar.

Bevisen på hur de reaktionära krafterna reser sig föreligger emellertid framför allt i kraven på att *upphäva de fackliga organisationernas rörelsefrihet*. Här går socialdemokraterna direkt in som hjälpare. Att L. O:s ledning träder i förhandling med Arbetsgivareföreningen må motiveras med att man vill "förhindra lagstiftning", det måste dock leda till likvidering av fackföreningsrörelsens aktionskraft. Inte endast arbetarklassen blir lidande härpå; i och med att dennas köpkraft, reduceras drabbas också medelklassen och det jordbrukande folket.

Svensk jätteupprustning.

Mest talande i den här skisserade utvecklingen är dock den allt intensivare propagandan för *jätteupprustning*. Socialdemokraterna har härvidlag bidragit med att göra den ena eftergiften på den andra. De har inte endast uppgett avrustningskravet, vilket dock i 1932 års valrörelse kraftigt bidrog till valsegern, de hjälper direkt de borgerliga att höja militärutgifterna med flera tiotal miljoner utöver de 107 miljoner om året, som 1925 förklarades skola bli den genomsnittliga utgiften till militärväsendet. I november 1935 var deras bud 114 miljoner, i januari 1936 126, i april 135 och i maj förklarade de sig beredda att villkorligt acceptera 148 miljoner, som också beslöts av riksdagen. Denna politik framstår så mycket obegripligare som det står klart, att det i sista hand är landets småfolk, som får betala de oerhörda kostnaderna för militärapparaten, till gagn endast för de kapitalistiska makthavarna, och vars udd riktas jämväl mot "den inre fienden", d. v. s.. mot offren för den kapitalistiska anarkin.

Socialistiska Partiet ställer enträget parollen om enhetligt uppträdande till skydd för såväl det arbetande folkets (industrins och handelns arbetare, jordbrukets arbetande folk, de intellektuella arbetarna) i stad och på land ekonomiska och sociala intressen som för de demokratiska medborgarrättigheterna. Försvaret för demokratin innebär också förpliktelsen att arbeta för demokratin förbättring och fördjupande på alla områden till dess den socialistiska demokratin är förverkligad genom falkmajoritetens eget avgörande.

I överensstämmelse härmed är Socialistiska Partiet berett till samverkan med alla grupper och partier, vilka med och genom det arbetande folket vill skapa grundvalen för en de arbetande klassernas intressen tillgodoseende politik.

Följande *dagsprogram* är härför närmast vägledande

1. Tryggandet av demokratin.

a) Massmobilisering av det arbetande folket till försvar för och utvidgning av de demokratiska friheterna och rättigheterna.

b) Demokratisering och förenkling av samhällets förvaltning å alla områden. Åtgärder mot mångsyssleri och byråkrati. Lika möjlighet för alla medborgare utan hänsyn till samhällsställning eller förmögenhetsvillkor att tillträda alla samhälleliga tjänster och ämbeten. Duglighet och nit skall vara avgörande för befordran, inte börd, pengar, kön och pappersmeriter.

c) Rösträtt och valbarhet för män och kvinnor vid 21 år. Alla begränsningar av ekonomisk art avskaffas.

Röstberättigade garanteras möjlighet att personligen rösta även ort de vid val inte befinner sig å sin mantalsskrivningsort.

Kommunal självstyrelse och oberoende av staten. Åtgärder för beskärande av den kommunala självbestämmanderätten bekämpas. Likaså strävandena att avdemokratisera kommunerna.

2. Skatte- och tullfrågor.

a) Lättandet av de fattigas skattebörd genom höjande av det skattefria avdraget. Oförtjänt värdestegring beskattas.

b) Höjning enligt progressiv skala av skatten till stat och kommun å förmögenheter och högre inkomster.

c) Avskaffande av alla tullar och andra pålagor å samtliga *de breda folklagrens* förnödenhetsartiklar; höjda tullar å samtliga lyx- och överflödsvaror.

3. Kontroll av finanskapital och monopol.

a) Ingripande mot finanskapitalet och dess för befolkningens ekonomiska, sociala och politiska liv alltmer ödesdigra makt.

b) Utsträckt kontroll över storfinansiella sammanslutningar, inte minst över trustar och karteller av monopolistisk karaktär.

c) Rustningsindustrin socialiseras och ställes under samhällets direkta överinseende och kontroll; omedelbar och detaljerad undersökning av dess arbetsmetoder, organisationsformer och samtliga finansiella och tekniska förbindelser i såväl in- som utlandet; eventuella förbindelser med pressen och politiska partier och personer klarlägges och beivras.

d) Vaksamhet mot alla strävanden att genomföra statskapitalistiska monopol. I de fall där sådana anses nödvändiga och gagneliga med hänsyn till folkets stora flertal måste tillses att konsumenternas och de anställdas intressen tillvaratas.

e) Inkomsterna av statsmonopol får inte undandragas riksdagens bevillningsmakt. Statsmonopolen får dock ej betraktas i första hand som skatteobjekt.

4. Mot militarismen — för freden.

a) Aktivt stöd åt avrustningssträvandena under betoning av att vägen till dessas slutliga seger och till fredens säkerställande går genom socialismens seger.

b) Fullständig och obrottslig neutralitet för svenska statens vidkommande. Utträde ur Nationernas Förbund. Ingen inblandning i de imperialistiska stora akternas stridigheter.

Stärkande av den internationella solidariteten mellan folkens massor, i första hand i de nordiska länderna, till fredens värn.

- c) Principiellt motstånd mot militärutgifterna. Det är socialisternas plikt att verka för militärbördornas nedpressande.
- d) Militärväsendet demokratiseras. Officerskåren rekryteras bland manskapet, och utbildningen sker på statens bekostnad samt blir tillgänglig för alla utan hänsyn till förmögenhetsvillkor eller samhällsställning. Studentexamen intet villkor för officers rang.
- e) Fulla medborgerliga rättigheter för militärmanskapet, obeskuren mötes-, demonstrations- och föreningsrätt; rätt för manskapet att genom särskilt valda förtroendemän bevaka sina intressen.
- f) Effektiva åtgärder för skapande av djupaste solidaritet mellan de värnpliktiga och stamanställda, liksom också mellan dessa och den arbetande civilbefolkningen.
- g) Förbud mot militärens användande mot de arbetande klasserna.
- h) Krigslagarna avskaffas.
- i) Obeskuren demokratisk kontroll över hela polisväsendet.

5. Arbetslöshetspolitik och socialförsäkring.

- a) A. K.-systemet avskaffas. De arbetslösa beredes i största möjliga utsträckning produktivt arbete till avtalsenliga löner.
- b) Kontantunderstöd tillräckligt för full försörjning till arbetslösa som ej kan beredas arbete, så länge effektiv arbetslöshetsförsäkring saknas. Obligatoriskt understöd från den dag arbetslöshet inträder.
- c) Obligatorisk arbetslöshetsförsäkring för alla arbetare och anställda från fyllda 16 år till uppnådd pensionsålder.
- d) Reformering av ålderdomspensioneringen så att den bereder full försörjning vid fyllda 60 år.
- e) Effektiv olycksfalls-, sjuk- och moderskapsförsäkring.

6. Arbetsförhållanden, arbetstid, arbetarsemester.

- a) Energisk kamp mot all lagstiftning för ytterligare begränsning av de fackliga organisationernas handlings- och rörelsefrihet. Redan befintlig klasslagstiftning på detta område (Åkarpslagen, kollektivavtalslagen, den s. k. varsellagen och andra mot arbetarna och deras organisationer riktade lagar) avskaffas.
- b) Ytterligare stärkande och utbyggande av de fackliga organisationerna även bland lands- och skogsbygdens arbetande folk. De fackliga organisationerna bör stå öppna för alla klassmedvetna arbetare, även arbetslös ungdom.
- c) Kamp mot sänkning av arbetarnas reallöner.
- d) Rationaliseringens vinster till arbetarna i form av ökade reallöner och kortare arbetstid.
- e) Arbetsvecka på maximum 40 timmar för alla arbetare, alltså även handels- och kontorsanställda, trafikpersonal och lantarbetare.
- f) 6 timmars maximiarbetstid för arbetare i hälsofarliga yrken och för ungdom under 18 år.

- g) Semester omfattande minst 12 arbetsdagar med full lön på arbetsköparnas bekostnad.
- h) Grundlig revision av *sjölagen* i humanitär anda. Sådana bestämmelser avlägsnas som beskär sjöfolkets mänskliga rättigheter, under straffhot tvingar de anställda att utföra strejkbryteriarbete m. m. Bemanningslag som säkrar en kvantitativt och kvalitativt betryggande bemanning av alla fartyg.

7. Jordbruksbefolkningen.

- a) Effektiv kamp för att fackligt organisera lönarbetarna inom jordbruket; övriga arbetargrupper måste energiskt biträda och understödja lantarbetarna därvidlag.
- b) Grundlig revision av *sjölagen* humanitär anda. Sådant behöver komplettering för att ått brukaren giva full besuttenhet och gör dem oberoende av bolag och storagrarer. Reduktion (indragning) av bolagens och de större godsens jordinnehav.
- c) Arrendelagstiftning, som utmynnar i brukarens okvalda besittning av sitt brukningsområde. Arrendelagarna utsträckas att gälla även de minsta brukningsdelarna. Arrendatorerna tillförsäkras ny överlåtelse (optionsrätt).
- d) Full äganderätt tillförsäkras kronotorpare och kolonister. Deras skuldbörda avskrivs. Tilldelning av stödsog.
- e) Kraftiga åtgärder för att från småbondejordbruk avlyfta den tryckande skuldbördan. Rationellt ordnande av frågan om jordbrukets driftskredit.
- i) Stark utveckling av jordbrukarnas Kooperation för rationellt ordnad avsättning av lantbrukets produkter. Samverkan mellan arbetarna och bönderna genom kooperativa organisationer och på andra sätt för gemensamt bästa, för att motverka fördrande mellanhänder o. s. v. Statens medverkan och statsanslag i syftet. hjälp till självhjälp.
- g) Jordbrukarnas vägsatser lättas och överflyttas på de bärkraftigare inkomsttagarna och industrifastigheterna. Skattebefrielse för de fattiga jordbrukarna.
- h) Anslag eller andra åtgärder för att tillförsäkra småbönderna billigare redskap, maskiner och konstgödsel.
- i) Understöd för landsbygdens elektrifiering till för jordbrukarna förmånliga priser.

8. Fiskarebefolkningen.

- a) Fiskarens organisationssträvandes uppmuntras och stödes. Samarbete mellan fiskarens organisationer och fackföreningsrörelsen samt den kooperativa rörelsen till ömsesidigt stöd.
- b) Samhällelig medverkan i konsumtionsökande syfte; ökade möjligheter för tillvaratagande av fångsten genom konservering, förbättrad distribution, större uppmärksamhet åt möjligheterna för ökad export vid handelsavtals ingående; vid riklig fångst samhällelig medverkan i syfte att överskottet må kunna komma mindre bemedlade till godo.
- c) Fiskerättslagens omarbetande i för fiskarebefolkningen betryggande riktning; fiskevattnen i samhällelig ägo.
- d) Åtgärder ägnade att underlätta yrkesfiskarens arbetsutövning, såsom genom åstadkommande av mindre- hamnanläggningar, uppförande av fiskestugor och dylikt.
- e) Fiskeradministrationens skiljande från lantbruksstyrelsen; ett fristående organ skapas för bevakande av fiskerinäringens intressen.

f) Billigare ränta å fiskerilånen. En statlig fond för ersättning av förlorade fiskeredskap.

9. Hantverkarnas arbetsförhållanden.

- a) Tillräcklig statlig och kommunal hjälp för utbildning av yrkesutövare i erforderlig utsträckning.
- b) Yrkesutbildningskurser för arbetslösa.
- c) Hantverkare som så önskar beredes genom statens försorg möjligheter att till stöd för sin försörjning erhålla mindre jordbruk med nödiga byggnader och inventarier.
- d) Samarbete mellan hantverksorganisationerna och den kooperativa rörelsen för åstadkommande av billigast möjliga inköp av hantverkarnas förnödenheter och, i fall där så kan ske, organiserande av försäljningen utan fördyrande och onödiga mellanhänder.

10. Bostadsfrågan.

- a) Hyreslagstiftning för effektivt skydd åt hyresgästerna, bl. a. optionsrätt och lag mot ockerhyror.
- b) Möjlighet till människovärdiga bostäder åt alla utan hänsyn till inkomst. Ett rum åt varje person fastslås principiellt som minimibehov.
- c) Omedelbara åtgärder för lösande av lant- och skogsarbetarnas bostadsfråga. Effektiva åtgärder för egna hem åt lantarbetarna så att dessa blir görligast oberoende av godsägarna. Förbättrade bostadsförhållanden för sjöfolket ombord samt för militärmanskapet
- d) Egnahemsbyggarnas oberoende av industriella och finansiella privatintressen underlättas genom samhälleliga åtgärder för skapande av tomt-, byggnads- och kreditmöjligheter.
- e) Tomträtt införes som bevarar tomtmarken i samhällets ägo.
- f) Anslag för byggande av tillräckligt antal ändamålsenliga samlingslokaler i samverkan med fack-, nykterhets- och andra folkliga organisationer.

11. Förbättring av de arbetande kvinnornas ställning.

- a) Kvinnans principiella likställdhet med mannen erkännes i alla samhällsangelägenheter.
- b) Höjande av industri- och andra arbeterskors lönenivå så att den möjliggör en människovärdig existens. Lika lön för lika arbete.
- c) Kvinnan bestämmer själv över sitt moderskap. Upprättandet av barnavårdscentraler, barnkrubbor, barnhem, vilo- och semesterhem o. s. v. Allmän sociallagstiftning för tillgodoseende av kvinnans och barnens intressen.
- d) Ordnade utbildnings- och arbetsförhållanden för hembiträden och med dem jämställda (8 timmars maximalarbetsdag, semester, egen bostad o. s. v.).

12 Motortrafiken.

- a) Med hänsyn till motortrafikens växande betydelse ur allmännyttig synpunkt bekämpas alla ingripanden i dess utveckling som icke motiveras av samhällets och befolkningens intressen. Motortrafiken behandlas i första hand som en samhällsnyttig faktor inom transport- och trafikväsendet, ej som skatteobjekt för motortrafiken ovidkommande ändamål.
- b) Alla försök att med lagstiftningsåtgärder värna av utvecklingen dömda trafikmedel på motortrafikens bekostnad bekämpas.

18. Undervisningsväsendet, kyrkan, religionen.

- a) Folkskolan som bottenskola. Fri skolmaterial. Fattiga men begåvade barn beredes statligt bidrag för fortsatta studier.
- b) Maximum 25 barn per klass i folkskolan; lägre i svårarbetade skolformer.
- c) Lärarlönerna regleras i överensstämmelse med jämställda statstjänargrupperns ställning.
- d) Obligatorisk sexualundervisning.
- e) Statskyrkans egendom indrages och användes till gagn för det arbetande folket. Kostnaderna för religionsutövning bestrides av dem som anser sig ha behov därav.
- f) Objektiv upplysningsverksamhet om kyrkans och religionens roll i samhället och historien.

14. Nykterhetsfrågan.

- a) Effektiv, vetenskapligt grundad upplysning om rusdrycksbrukets inverkan på individen och socialt. Betonande av den helnyktra livsföringens önskvärdhet, särskilt såsom gagnelig för arbetarnas frigörelsesträvanden, och alkoholbrukets ofta för dessa strävanden skadliga verkningar.
- b) Spritsmuggling, spritlangning och hembränning bekämpas. Deltagande i denna trafik behandlas såsom förräderi mot arbetarnas intressen.

15. Ras- och befolkningsfrågan.

Obönhörlig kamp mot det kulturbarbari som tar sig uttryck i förföljelse och terror mot individer och folkgrupper på grund av ras eller härkomst

Socialistiska partiet mottar med glädje anslutning och stöd från alla som är intresserade. Vår och en som vill kämpa för ovan angivna programs förverkligande kan bli medlem. Hänvändelse göres till våra lokalorganisationer på respektive platser, till våra distriktsorganisationer i respektive län eller till partiets centralledning, adress Luntmakaregatan 52, Stockholm.

ARBETSUTSKOTTET.

A/B Politikens Tr., Sthlm 1936